

ტირაჟი 80

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 380028, ი. ჭავჭავაძის გამზ. 1

☎: 29 09 60, 8(99) 17 22 30

E-mail: universal@posta.ge

499-963-1

5-517 ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

ცეცხლაძე ნანა

მიმღეობა ძველ ქართულში

სპეციალობა 10.02.01 — ქართული ენა

ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხის
მოსაპოვებლად წარმოდგენილი დისერტაციის

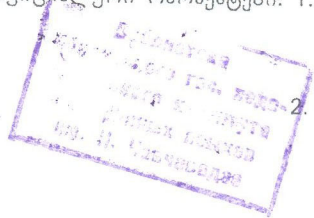
ავტორეფერატი

თბილისი
2002

ნაშრომი შესრულებულია ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ძველი ქართული ენის კათედრაზე

სამეცნიერო ხელმძღვანელი — ზურაბ ჭუმბურიძე,
ფილოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი

ოფიციალური ოპონენტები: 1. ელენე ბაბუნაშვილი,
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი (10.02.01)

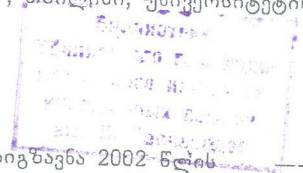

ნანა ლოლაძე,
ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი,
დოცენტი (10.02.01)

დისერტაციის დაცვა შედგება 2002 წლის 27/2 12³⁰ საათზე
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის (P10. 01.
№7) სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე.

მისამართი: 380028, თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზირი №1.

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება თსუ სამეცნიერო ბიბლიოთეკაში.
მისამართი: 380047, თბილისი, უნივერსიტეტის ქ. №2

ავტორეფერატი დაიგზავნა 2002 წლის 25/1

სადისერტაციო საბჭოს
სწავლული მდივანი, ფილოლოგიის
მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი
გ. ნიბახაშვილი

თემის აქტუალობა

კონკრეტული ენის ლექსიკურ შემადგენლობაში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს მიმღობას - ზმნის ფუძიდან ნაწარმოებ ერთეულს. ენის განვითარების ყოველ ეტაპზე იგი განსაკუთრებულ როლს ასრულებდა ლექსიკური მარაგის შევსება-გამდიდრებაში.

ქართულ ლინგვისტიკაში მიმღობის შესწავლას როგორც ძველი, ისე ახალი ქართულის დონეზე არაერთი მეცნიერული ნაშრომი მიეძღვნა. მიუხედავად ამისა, მიმღობა ქართულში კვლავაც საგანგებო კვლევას მოითხოვს. ამის თქმის საფუძველს იძლევა ძველი ქართული ენის ტექსტებიდან მოპოვებული მრავალფეროვანი მასალა. ამასთან, არსებულ გამოკვლევებში ძირითადად მსჯელობაა მიმღობის წარმოების თავისებურებებზე, ხოლო მისი ფუნქციური დატვირთვა არაა საკმარისად შესწავლილი, არადა, ეს უკანასკნელი უაღრესად საინტერესოა. მიმღობის ფორმობრივმა და ფუნქციურმა ანალიზმა უნდა გაარკვიოს მისი როლი წინადადებაში, ახალ სიტყვათა წარმოებაში, ასევე მიმღობის ფორმათა წარმოების ცვლა ისტორიული თვალსაზრისით. უაღრესად საინტერესოა მიმღობის არქაული ფორმები ქართული ენის დიალექტებში. საკითხის ამგვარი გაშუქება მნიშვნელოვანია ისტორიული დიალექტოლოგიის თვალსაზრისითაც. სწორედ ზემოთქმულით განისაზღვრება საკვლევი პრობლემის აქტუალობაც.

მეცნიერული სიახლე. ნაშრომის მეცნიერული სიახლე მდგომარეობს შემდეგში: გამოკვლევა წარმოადგენს მიმღობის ფორმობრივ და ფუნქციურ ანალიზს ცდას ძველ ქართულში. მასში პირველადაა გამახვილებული ყურადღება მიმღობის პარალელურ წარმოებაზე. შრომაში მსჯელობაა მიმღობურ კონსტრუქციებსა და მიმღობის სიტყვათაწარმოებულ როლზე, მიმღობიან კომპოზიტებში გამოყოფილია საკუთრივ ქართული, ტიპოლოგიურად მსგავსი და კალკური კომპოზიტები. ყველაზე მეტად სწორედ აქ ჩანს უცხო ენათა გავლენა ძველი ქართული წერილობითი ძეგლების ენაზე.

დაბოლოს, მიმღობის არქაული ფორმები გამოვლენილია ქართული ენის დიალექტებში.

ნაშრომის თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობა

ნაშრომი დახმარებას გაუწევს ფილოლოგიის ფაკულტეტის სტუდენტებს, ძველი ქართული ენის მკვლევართ, შესაბამისი დარგის სპეციალისტებს, საკითხით დაინტერესებულ პირებს. გამოკვლევა ინტერესმოკლებული არ იქნება ისტორიული დიალექტოლოგიის თვალსაზრისითაც.

აპრობაცია

ნაშრომმა აპრობაცია გაიარა ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ძველი ქართული ენის კათედრაზე 3. 07. 2001, ოქმი № 10.

ნაშრომის სტრუქტურა: ნაშრომი შედგება შესავლის, 8 თავისა და დასკვნისაგან, რომელთა საერთო მოცულობა 147 გვერდს შეადგენს. თან ერთვის შემოკლებათა განმარტებანი და გამოყენებული ლიტერატურის სია.

ნაშრომის შინაარსი

1 თავში - "მიმღობის წარმოება ძველ ქართულში" განხილულია პრეფიქსული, სუფიქსური და პრეფიქსულ-სუფიქსური წარმოების მიმღობები. სპეციალურ ლიტერატურაში არსებობს მოსაზრება, რომ დღევანდელი პრეფიქსული წარმოების მიმღობას ძველ ქართულში სუფიქსიც დაერთოდა - ძველი ქართულისთვის მიშანდობლივია პრეფიქს-სუფიქსით ნაწარმოები მიმღობა (ე. ოსიძე). მოპოვებული მასალის მიხედვით ძველი და ახალი ქართული ამ მხრივ მკვეთრად არ განსხვავდებიან.